

Deze rapportage is een uitgave van het Nivel en Nictiz. De gegevens mogen met bronvermelding worden gebruikt (Martine Huygens, Ilse Swinkels, Anne Brabers, Myrah Wouters, en Janke de Groot. “Digitale zorg is de toekomst, er moet meer aandacht aan worden gegeven in de media”. Sfeerimpressie van de Nederlandse e-healthweek 2019. Utrecht/Den Haag: Nivel/Nictiz, 2019). U vindt deze en andere publicaties op www.nivel.nl en www.nictiz.nl.

“Digitale zorg is de toekomst, er moet meer aandacht aan worden gegeven in de media”.

Sfeerimpressie van de Nederlandse e-healthweek 2019

Martine Huygens¹, Ilse Swinkels¹, Anne Brabers¹, Myrah Wouters², en Janke de Groot¹

¹ Nivel, ² Nictiz

Van 21 tot en met 26 januari 2019 werd voor de derde keer de Nederlandse e-healthweek georganiseerd; een initiatief van ECP | Platform voor de InformatieSamenleving. Driehonderd organisaties door heel Nederland openen hun deuren en lieten bezoekers zien en ervaren wat de meerwaarde van e-health is. Nivel en Nictiz hebben de bekendheid, waardering en geleerde lessen van deze week onderzocht. Uit onderzoek onder leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg van het Nivel blijkt dat 16% van de Nederlanders heeft gehoord van de e-healthweek. Daarnaast blijkt uit een enquête onder bezoekers van 20 georganiseerde evenementen dat meer dan 70% van de bezoekers meer weet over een e-health toepassing dan voor het evenement. Daarnaast zegt 60% iets gehoord te hebben wat men graag zelf wil gaan gebruiken. Dit lijkt er op te wijzen dat de e-healthweek bijdraagt aan de bekendheid van e-health toepassingen en het gebruik daarvan mogelijk stimuleert. Een punt van aandacht blijft nog steeds de bekendheid van de e-healthweek zelf; deze bereikt nog te weinig zorggebruikers die baat kunnen hebben bij informatie over het gebruik van technologie in de zorg.

e-health zien en ervaren

De verwachting is dat e-health toepassingen de toegankelijkheid en doelmatigheid van de zorg kunnen verbeteren (zie kader A). Er is een grote verscheidenheid van e-health toepassingen op de markt. Uit de jaarlijkse eHealth-monitor van Nictiz en Nivel blijkt dat, hoewel het aanbod

A Wat is e-health? E-health is het gebruik van hedendaagse informatie- en communicatietechnologieën, in het bijzonder internet-technologie, om gezondheid en gezondheidszorg te ondersteunen of te verbeteren. Het idee is dat e-health bijdraagt aan meer (inzicht in) kwaliteit, verhoogde toegankelijkheid voor patiënten en meer doelmatigheid [1].

veelal stijgt, het daadwerkelijke gebruik hiervan in de praktijk laag blijft [1]. Veel mensen lijken niet te weten welke mogelijkheden er zijn op het gebied van e-health. Om kennis te verspreiden over de mogelijkheden en het gebruik van e-health organiseert het ECP | Platform voor de InformatieSamenleving

samen met partners de nationale e-healthweek. Deze week heeft als doel om mensen kennis te laten maken met de mogelijkheden die e-health biedt. In één week worden door heel Nederland verschillende evenementen georganiseerd waarbij patiënten, zorgverleners, beleidsmakers en andere geïnteresseerden worden geïnformeerd over e-health. Ook kunnen ze het gebruik ervan zien en ervaren (kader B). Net als de voorgaande twee jaar zijn de bekendheid, waardering en geleerde lessen van de e-healthweek onderzocht. Dit is gedaan in twee delen: deel 1). Na afloop van de week is aan panelleden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg van het Nivel de vraag gesteld of zij gehoord hebben van de e-healthweek; deel 2). Bij 20 evenementen van de e-healthweek is aan bezoekers gevraagd hoe zij het evenement beleefd hebben (Bijlage A).

B Wat is de e-healthweek? Om meer bekendheid te genereren over de mogelijkheden van e-health organiseert het ECP | Platform voor de InformatieSamenleving samen met een aantal hoofdparters de nationale e-healthweek. De hoofdparters zijn het ministerie van VWS, het ministerie van EZK, ZonMw, Zorgverzekeraars Nederland, ICT-Health, Zorg van NU en Health Holland. De week vond plaats van 21 tot en met 26 januari 2019. Ruim 300 organisaties en bedrijven hebben aan deze week bijgedragen. Verspreid over Nederland lieten 276 evenementen zien welke technologische mogelijkheden er zijn en hoe deze werken. Er was een grote diversiteit aan evenementen: zo werden workshops, congressen of inlooptdagen georganiseerd (zie bijlage C voor evenementen die mee hebben gedaan aan deel 2 van dit onderzoek). Ook de aankondigingen voor deze evenementen waren divers: dit konden lokale berichtgevingen zijn, maar evenementen werden ook via social media aangekondigd. De doelgroepen varieerden van consumenten, patiënten en mantelzorgers tot zorgverleners, beleidsmedewerkers of ontwikkelaars van e-health toepassingen.

Deel 1

Bekendheid e-healthweek hetzelfde bereik als in 2018

Uit het onderzoek onder panelleden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg is gebleken dat 16% van de respondenten heeft gehoord van de e-healthweek 2019. Bijna de helft van de mensen die gehoord heeft van de e-healthweek geeft aan (ongeveer) te weten wat het is en 4% heeft daadwerkelijk deelgenomen aan een evenement (1% van het totaal aantal respondenten). Deze cijfers zijn vergelijkbaar met de voorgaande jaren.

Deel 2

Bezoekers hebben veel kennis opgedaan in de e-healthweek

In 2019 waardeerden de bezoekers het evenement dat zij bezochten gemiddeld met een 7,8 (zie tabel 1). In 2018 werd de e-healthweek met een 7,9 beoordeeld [3], in 2017 met een 7,7 [4]. 71% van alle geïnterviewde bezoekers zegt na afloop van het evenement meer over e-health toepassingen te weten dan daarvoor (zie tabel 1). Dit geldt voor 90% van de consumenten en 73% van de zorgprofessionals. Bezoekers zeggen met name kennis te hebben opgedaan over toepassingen die bedoeld zijn als ondersteuning bij het zelfstandig thuis wonen (21%) en toepassingen die helpen bij het (leren) omgaan met een aandoening (20%), zoals online coaches, games, virtual/augmented reality, robots of begeleidingsprogramma's. Dit wordt per doelgroep weergegeven in figuur 1 van bijlage B.

Tabel 1: Gemiddelde waardering van de evenementen en percentage bezoekers dat positief antwoord

	Alle bezoekers n = 199	Consumenten ¹ n = 30	Zorgprofessionals n = 56	Overigen ² n = 115	Gebruikers ³ n = 85
Hoe waardeerde u het evenement? (rapportcijfer 1 t/m 10): gemiddelde					
Weet u nu meer over e-health dan voor het evenementen? (percentage ja-antwoorders)	71%	90%	73%	66%	66%
Heeft u iets gehoord wat u niet gebruikt, maar wel wilt gebruiken? (percentage ja-antwoorders)	60%	63%	71%	55%	62%
Gaat u iets gebruiken / hierover in gesprek met anderen / u zich hierin verdiepen? (percentage ja-antwoorders)	77%	83%	84%	73%	81%

¹ In dit onderzoek: mensen met een chronische aandoening, mantelzorgers of bezoekers van een ziekenhuis

² In dit onderzoek: mensen die geen consument of zorgprofessional zijn. Deze groep omvat met name beleidsmedewerkers, adviseurs en ondernemers.

³ In dit onderzoek: mensen die aangeven zelf een e-health toepassing te gebruiken. Hierin zitten zowel consumenten, zorgprofessionals als anderen.

e-healthweek lijkt bezoekers te stimuleren om een nieuwe toepassing te gaan gebruiken

Meer dan de helft van de bezoekers (60%) geeft aan gehoord te hebben over toepassingen die men zelf wil gaan gebruiken (zie tabel 1). Binnen de groep zorgverleners geeft 71% dit aan, binnen de groep consumenten 63%. De groep overigen zegt het minst vaak iets gehoord te hebben wat zij willen gaan gebruiken (55%). De meeste mensen geven aan een toepassing te willen gebruiken die ondersteunt bij het (leren) omgaan met een aandoening, een toepassing die ondersteunt in het langer zelfstandig thuis kunnen wonen of een toepassing op het gebied van digitale communicatie (allen 10%)¹. Figuur 2 in bijlage B toont ook per doelgroep welke toepassingen men zegt te willen gaan gebruiken.

De meerderheid van de bezoekers wil na de e-healthweek aan de slag met de geleerde informatie

Ruim driekwart (77%) van de bezoekers geeft aan iets met de informatie te gaan doen (zie tabel 1). Zo zeggen zij erover in gesprek te gaan met collega's, managers of patiënten (45%), zich er verder in te gaan verdiepen (37%) of de toepassing zelf te gaan gebruiken (22%). 7% van de bezoekers zegt niks te gaan doen met de informatie. Figuur 3 in bijlage B toont de resultaten per doelgroep.

"The sky is the limit": geleerde lessen en goede voorbeelden

Op de vraag wat de belangrijkste les is die bezoekers geleerd hebben tijdens het evenement in de e-healthweek geven bezoekers veelzijdige antwoorden. Veel bezoekers geven aan dat ze geleerd hebben dat er meer mogelijkheden zijn op het gebied van e-health dan gedacht (*"The sky is the limit, veel toepassingen zijn technisch al mogelijk"*). Anderen hebben geleerd over het belang van samenwerken, ook buiten het eigen veld (*"Dat multidisciplinaire samenwerking essentieel is voor het zoeken naar nieuwe oplossingen"*), over de mogelijk- en moeilijkheden bij implementatie (*"Innoveren moet je stapje voor stapje doen, het duurt lang en je mag falen"* - *"Dat gebruikers die veel baat hebben bij technologie moeilijk te bereiken zijn"*) en dat het belangrijk is om rekening te houden met de vaardigheden van patiënten (*"e-health is niet voor iedereen even makkelijk. Door de laaggeletterde patiënt te herkennen, kunnen we hier als zorgverlener meer aandacht aan besteden"*). Enkelens zijn zich bewust geworden van mogelijke gevaren omtrent e-health (*"In de toekomst zijn veel nieuwe dingen mogelijk met technologie. Wat mooi is, maar dat kost ook arbeidsplaatsen"* - *"Er moet aandacht komen voor de zelfstandigheid van de gebruiker voor het effect van het opzoeken van medicijnen op internet en privacy bij het invullen van informatie"*) of stippen de onbekendheid van e-health aan (*"Ik weet heel veel niet omtrent e-health"* - *"Digitale zorg is de toekomst, er moet meer aandacht aan worden gegeven in de media"*).

Bezoekers zeggen zelf ook goede voorbeelden te kennen van e-health toepassingen die (kunnen) werken in de dagelijkse praktijk. Het merendeel geeft voorbeelden aan met betrekking tot toepassingen die

---

¹ De evenementen behandelden uiteenlopende onderwerpen. Per toepassingsgebied liggen de percentages daardoor niet zo hoog.

kunnen helpen om langer zelfstandig thuis te wonen (zoals personenalarmering, medicijndispensers en robotica), toepassingen die inzicht geven in de gezondheid, aandoening of klachten (zoals telemonitoring) en toepassingen met betrekking tot digitale communicatie (zoals beeldbellen).

Tot slot

Het doel van de e-healthweek was om mensen kennis te laten maken met de mogelijkheden die e-health biedt. Uit de cijfers van dit onderzoek lijkt het dat dit voor het merendeel van de bezoekers is gelukt. Daarnaast geven bezoekers aan dat ze de intentie hebben om aan de slag te gaan met de kennis die ze hebben opgedaan op de evenementen. Door de positieve beoordeling van de bezoekers lijkt de e-healthweek geslaagd. Een punt van aandacht blijft nog steeds dat de bekendheid van de e-healthweek onder de Nederlandse bevolking beperkt is. Dit is niet gestegen in vergelijking met voorgaande jaren. Betere kennisverspreiding over de evenementen die plaatsvinden in de e-healthweek kan eraan bijdragen dat de e-healthweek nog meer zijn doel bereikt.

Referenties

1. Wouters, M., Swinkels, I., Lettow, B. van, Jong, J. de, Sinnige, J., Brabers, A., Friele, R., Gennip, L. E-health in verschillende snelheden: eHealth-monitor 2018. Den Haag/Utrecht: Nictiz, Nivel, 2018.
2. Brabers AEM, Reitsma-van Rooijen M, Jong JD de. Consumentenpanel Gezondheidszorg: basisrapport met informatie over het panel (2015). Utrecht: NIVEL, 2015.
3. Swinkels I.C.S., Brabers A.E.M., Wouters, M., De Jong, J.D. Bezoekers van evenementen zijn positief: een impressie van de e-health week 2018. Utrecht/Den Haag: NIVEL/Nictiz, 2018
4. Swinkels I.C.S., Brabers A.E.M., Krijgsman J., De Jong, J.D. Merendeel bezoekers weet na afloop meer over mogelijkheden eHealth: een impressie van de e-healthweek 2017. Utrecht/Den Haag: NIVEL/Nictiz, 2017

BIJLAGE A – Onderzoeksmethode

Deel 1: Vragenlijst consumentenpanel Gezondheidszorg

In februari 2019 heeft een steekproef van 1.500 panelleden uit het Consumentenpanel Gezondheidszorg van het NIVEL een vragenlijst ontvangen met, onder andere, een vraag over de e-healthweek. Hierin werd gevraagd of mensen gehoord hadden van de e-healthweek en/of ze hadden deelgenomen aan een evenement. Panelleden ontvingen, afhankelijk van hun voorkeur, een vragenlijst per post of via het internet. 715 panelleden hebben de vragenlijst ingevuld (respons 48%). 55% van de respondenten was vrouw, 19% was tussen de 18-39 jaar, 50% tussen de 40-64 jaar en 32% 65 jaar of ouder. De samenstelling van de groep respondenten naar leeftijd en geslacht was niet helemaal representatief voor de samenstelling van de algemene bevolking in Nederland wat betreft deze aspecten. Er is dan ook een weging toegepast om hiervoor te corrigeren.

Voor meer informatie over het panel kunt u terecht op www.nivel.nl/consumentenpanel of e-mailen naar consumentenpanel@nivel.nl.

Deel 2: Enquêtes ingevuld op evenementen van de e-healthweek

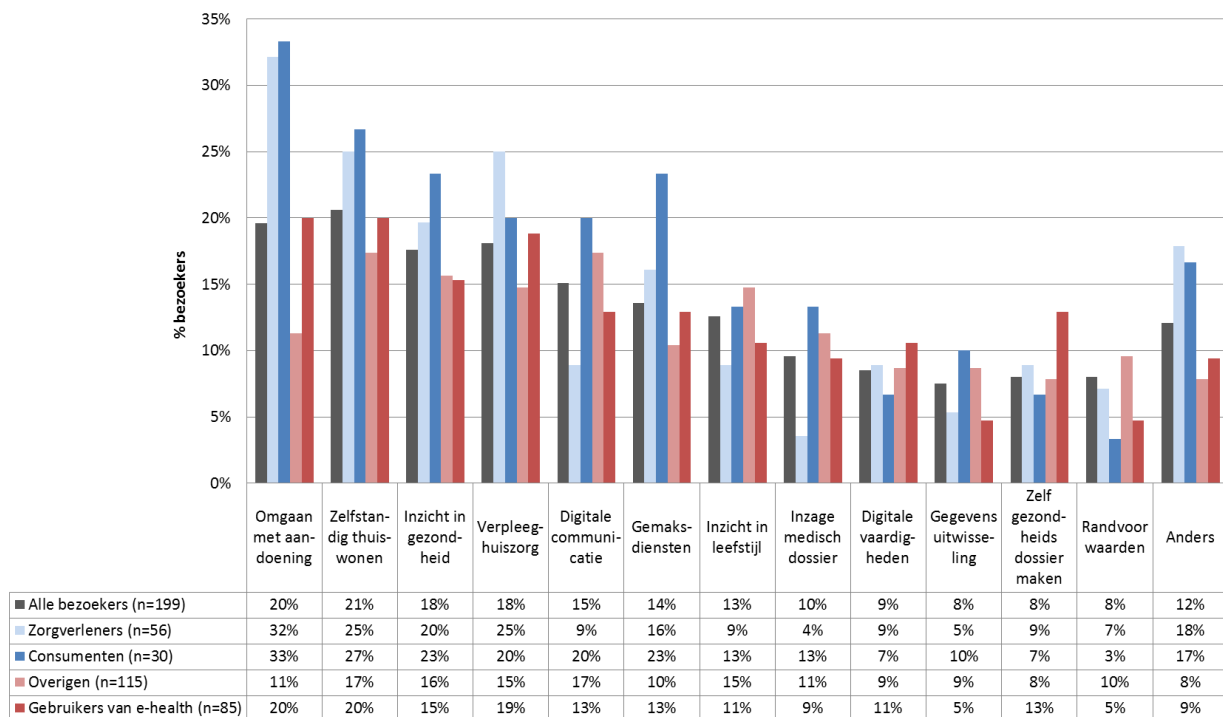
Voor dit deel van het onderzoek zijn 20 evenementen van de e-healthweek geworven. Dit is op pragmatische wijze gedaan: er zijn algemene oproepen geplaatst in de e-healthweek nieuwsbrief van ECP. Daarnaast zijn evenementen die uiterlijk medio december aangemeld waren en geschikt leken voor een bezoek door een enquêteur persoonlijk aangeschreven. Evenementen werden beoordeeld als geschikt als deze 1) georganiseerd werden voor (in ieder geval) burgers/patiënten en/of zorgverleners en 2) geschikt waren voor een enquêteur om binnen twee uur mensen te bevragen voor het onderzoek (bijvoorbeeld bij een inloopevenement of tijdens een lunch/borrel). Een lijst van deelnemende evenementen is bijgevoegd in bijlage C. Bij deze 20 evenementen is gedurende 2 uur een enquêteur aanwezig geweest die onder bezoekers van het evenement via een tablet een vragenlijst afnam. Deze vragenlijst is opgesteld door Nivel en Nictiz. Er werden een zevental vragen gesteld: 1) Weet u meer over e-health toepassingen dan voor het evenement? 2) Wilt u een e-health toepassing gaan gebruiken? 3) Wat gaat u met de opgedane informatie doen? 4) Hoe beoordeelt u het evenement? 4) Wat is de belangrijkste les die u vandaag heeft geleerd? 6) Kent u zelf een goed voorbeeld van een e-health toepassing? En 7) Gebruikt u al een vorm van een e-health toepassing?

In totaal is bij 199 bezoekers een vragenlijst afgenomen. Het aantal respondenten per locatie varieerde van 2 tot 21. De meerderheid van de geënquêteerden was vrouw (62%) en de gemiddelde leeftijd was 48 jaar. We maken onderscheid naar de volgende doelgroepen: consumenten (mensen met een chronische aandoening, mantelzorgers of bezoekers in het ziekenhuis) (n=30), zorgverleners (n=56) en overigen (o.a. beleidsmedewerkers, adviseurs, onderzoekers of ondernemers) (n=115). Daarnaast presenteren we de resultaten ook voor de groep die al gebruik maakt van een e-health toepassing (n=85). In de groep die e-health gebruikt zitten bezoekers uit alle doelgroepen. Het merendeel van deze 'gebruikers' geeft aan een toepassing te gebruiken met betrekking tot online inzage van medisch dossier (zoals een cliënt- of patiëntportaal), om inzicht te krijgen in leefstijl (zoals een stappenteller of smart watch), met betrekking tot digitale communicatie (zoals videobellen of email-consulten), domotica (zoals bewegingsmelders) of toepassingen die gebruikt kunnen worden in de dagbesteding (zoals een tovertafel of robotdier). Drie mensen zijn zowel consument als zorgverlener.

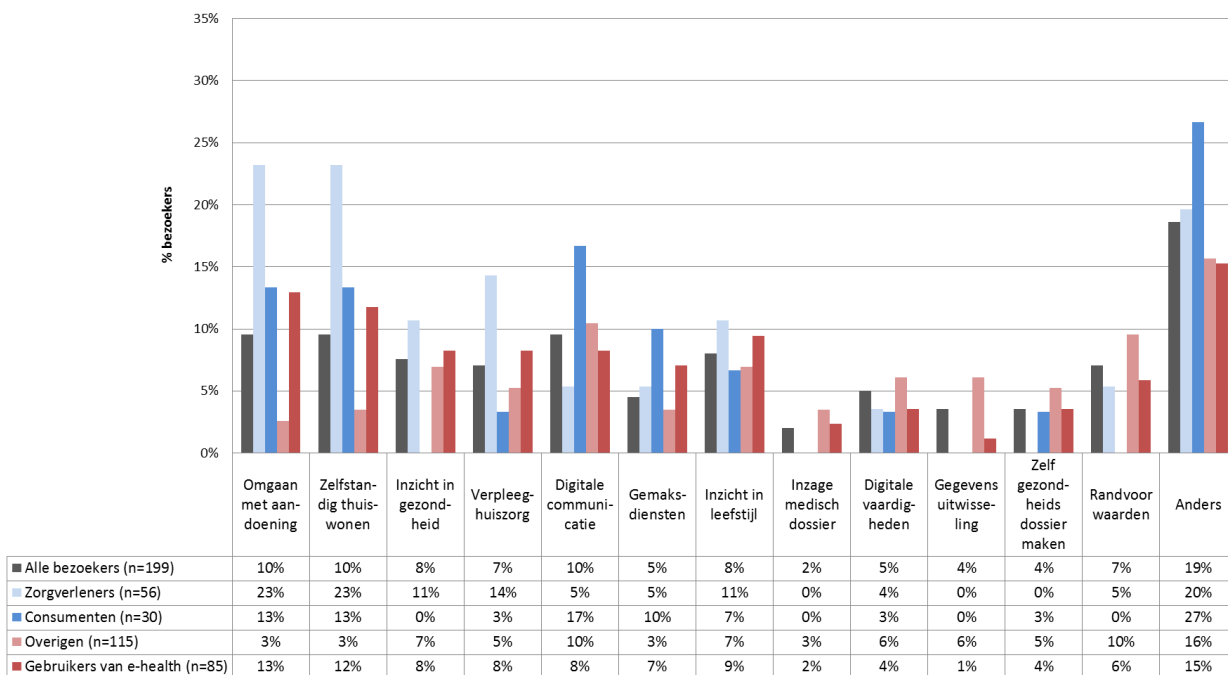
Voor meer informatie over onderzoek op het gebied van e-health kunt u terecht op www.nivel.nl, www.nictiz.nl of www.ehealth-monitor.nl. Ook kunt u e-mailen naar m.huygens@nivel.nl of wouters@nictiz.nl.

BIJLAGE B – Resultaten deel 2

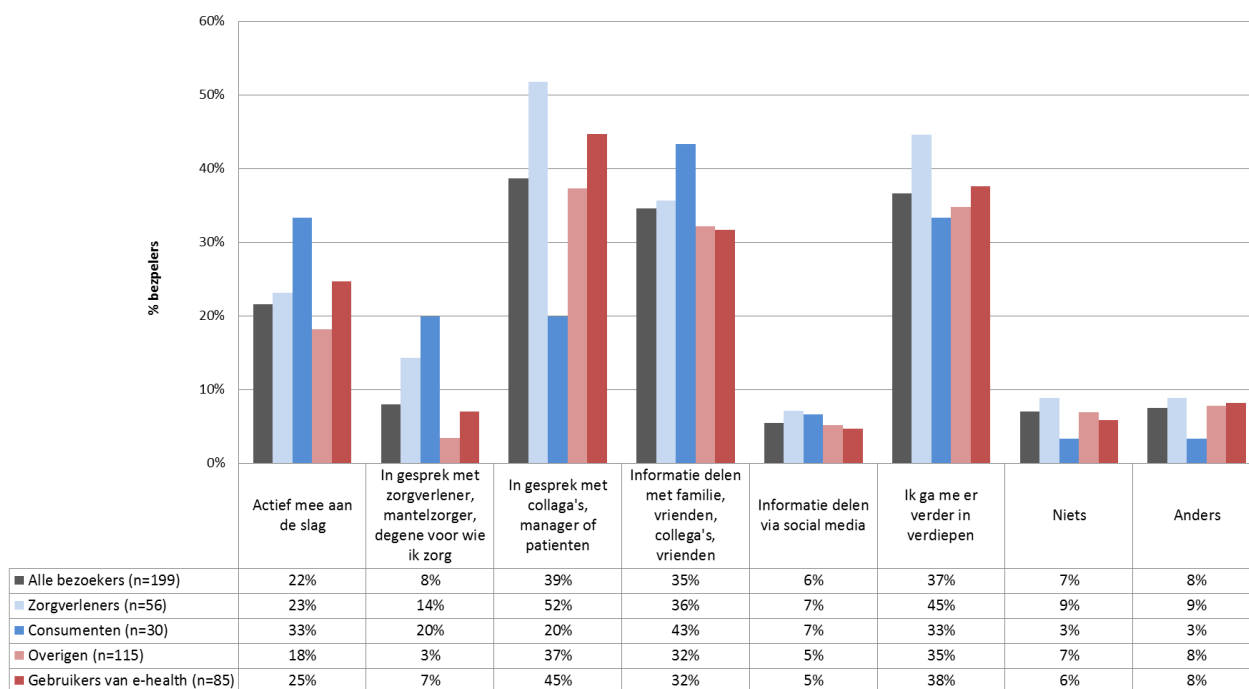
Figuur 1: Per onderwerp het percentage bezoekers dat aangeeft daar nu meer over te weten dan voor dat hij/zij het evenement bezocht, voor alle bezoekers en naar doelgroep (meerdere antwoorden waren mogelijk).

Figuur 2: Per onderwerp het percentage bezoekers dat aangeeft iets gehoord te hebben wat hij/zij nog niet gebruikt, maar wel graag wil gebruiken, voor alle bezoekers en naar doelgroep (meerdere antwoorden waren mogelijk)

Figuur 3: Wat gaan de bezoekers met de informatie die ze hebben opgedaan doen, voor alle bezoekers en naar doelgroep? (meerdere antwoorden waren mogelijk)

Korte omschrijving

Symposium 'Gezondeboel in je huiskamer. Hoe signaleren leidt tot innoveren'. Symposium waarbij verschillende sprekers belichten wat mentale klachten eigenlijk met je doen, hoe dat in je brein werkt, hoe je met de juiste handvatten aan jezelf kunt werken en hoe innovatie hier een rol in speelt.

Uw Zorg online challenge 2019. Inspiratie-evenement in samenwerking met partners en gebruikers van onze oplossingen om samen zorg online beter bereikbaar te maken. Tijdens het event delen zorgverleners, regio's en eHealth experts best practices en ervaringen en inspireren elkaar bij het online brengen van zorg.

Workshop langer thuis met technologie. Interactieve workshop over technologie waarin gezamenlijk innovatieve technologische oplossingen worden bedacht.

Blockchain & Health: voorbeelden en oplossingen uit de praktijk. Inspiratiemiddag over blockchain technologie met voorbeelden uit de praktijk.

eHealth innovatiemarkt. eHealth innovatie en demonstratiemarkt voor publiek, waarbij diverse aanbieders hun laatste innovaties demonstreren.

Open ochtend van het Zorglab. Samen met de cliënten van het testteam is er een interactief programma samengesteld, waarbij op verschillende manieren zorgtechnologie kan worden getest en ervaren.

Techparade. Zien, doen en ervaren van technologie. In samenwerking met fysiotherapeuten, studenten en welzijn wordt een beweegcircuit aangeboden waarbij technologie wordt ingezet.

Fontys maakt werk van e-health. Kennis- en inspiratie event waarbij studenten van verschillende Fontys-opleidingen hun laten producten zien, in samenwerking met zorginstellingen. In diverse presentaties worden de ook de laatste e-Health trends besproken.

Informatiemarkt en open dag NovaLab. Innovatiemarkt om kennis te maken welke zorgtechnologie wordt ontwikkeld en toegepast.

Openingsmanifestatie ICT&Health. Diverse keynotes, zij-sessies en workshops en een innovatieplein waarin bruikbare inzichten en handvatten worden geboden over oplossingen waarmee de gezondheidszorg haar toekomst implementeert en veilig stelt.

E-health Markt. E-health markt voor patiënten en zorgverleners. Bezoekers kunnen zich laten informeren over e-health toepassingen. Ook wordt er een e-health helpdesk ingericht waarbij bezoekers terecht kunnen over digitale zorg ondersteuning.

E-health café. Hier kunnen bezoekers de toekomst van verpleeghuizen en thuiszorg meemaken en de nieuwste innovaties zien en uitproberen.

Kickoff bijeenkomst: 'Jonge zorgverleners gaan voor Ehealth4all'. In deze bijeenkomst zal een zorgverlener en een patiënt zullen hun ervaringen met gezondheidsvaardigheden en eHealth delen. Daarnaast zullen er praktische tips worden gegeven die in de opleidingen kunnen worden toegepast.

Publiekslezing en demonstratie van de MijnBreincoach app. Publiekslezing met informatie over hersengezondheid. Ook kan het publiek zelf de eigen hersengezondheid meten via de app.

Scholing 'E-health in het netwerk'. Tijdens de scholing wordt meer informatie gegeven over het regionale e-healthplatform en over samenwerken in de regio. Hiernaast gaan de deelnemers middels een workshop ook echt zelf aan de slag in het platform om e-health hierna zelf in te kunnen zetten en/of het platform en e-health nog beter te leren kennen.

Netwerk ontbijt Zorginnovatie. Over de rol van e-health in het nieuwe zorgconcept voor senioren en de samenwerking binnen ziekenhuis en hbo.

Bijeenkomst e-health in de wijk: implementatie hoe doe je dat? Tijdens de bijeenkomst worden verschillende implementatiecasussen van eHealth-projecten in de wijk besproken. Wat zijn de valkuilen? Wat zijn de kansen en waar moet je op letten?

Masterclass Contractinnovatie Vliegwiel en Vitaal Thuis. Masterclass over financiering die nodig is om de transformatie naar de juiste zorg op de juiste plek te organiseren. Er worden handvatten geboden (zoals goede voorbeelden, stappenplannen, factsheets en modelcontracten etc.) om uit de groef te komen van 'traditioneel' contracteren.

Demonstratiemarkt. Demonstratiemarkt met diverse innovaties voor zorg en welzijn voor cliënten met dementie en niet aangeboren hersenletsel.

Hackathon. Tien multidisciplinaire teams gaan in korte tijd de uitdaging aan om voor problemen die in de dagelijkse zorg voor cliënten en patiënten spelen vernieuwende oplossingen te bedenken. Oplossingen die de kwaliteit van leven en het leefplezier bevorderen.